

приготовления, совершения и сокрытия, что позволяет создать необходимую, более точную информационную базу для принятия решений в конкретном уголовном производстве.

Список библиографических ссылок: 1. Вандышев В. В. Реализация взаимосвязей жертвы и преступника в раскрытии и расследовании насильственных преступлений: учеб. пособие. СПб.: Изд-во С.-Петербур. ВШ МВД России, 1992. 114 с. 2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 4-те вид., перероб. і допов. / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ: Юрид. думка, 2007. 1184 с.

Получено 13.10.2017

УДК 434.347:614.2

Андрій Васильович ОКУШКО,

аспірант наукової лабораторії
з проблем кримінальної поліції
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

НАПРЯМИ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОГО У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ПРАВИЛ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ

Процесуальний порядок допиту підозрюваного визначений у статті 224 КПК України. Враховуючи те, що згідно з частиною 2 статті 84 КПК України процесуальними джерелами доказів є показання, у тому числі підозрюваного, його допит повинен бути проведений з обов'язковим додержанням усіх, передбачених нормами КПК України вимог і, в першу чергу, тих, якими передбачені права особи, яка допитується (пункт 3 стаття 42 КПК України).

У зв'язку з тим, що злочини у сфері порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів як правило вчиняється за попередньою змовою групою осіб, то метою допиту повинно бути встановлення всього злочинного ланцюжка. Виходячи з того, яку роль у вчиненому злочині відіграє підозрюваний, слідчий ставить перед собою різноманітні завдання, але у всіх випадках необхідно встановити: співучасників злочину; способи порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів; дані, які характеризують співучасників злочину; взаємостосунки між ними; способи розрахунків і т.ін. Також готуючись до допиту обвинуваченого, необхідно врахувати його роль при вчиненні злочину.

Виходячи з особистого практичного досвіду у правоохоронних органах, а також вивчення слідчої практики дає підстави об'єднати питання, які необхідно з'ясовувати під час допиту підозрюваного у справах даної категорії кримінальних проваджень у наступні груп.

1. Відомості щодо підозрюваного: родина, коло друзів, обстановка в сім'ї, на роботі, за місцем проживання (навчання) підозрюваного; який навчальний заклад закінчував, яка у нього освіта? позитивні сторони особи допитуємого (інтереси, хобі тощо).

2. Обставини вчинення злочину:

– яке відношення має особа до суб'єкту господарської діяльності, де було виявлено порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, його посада, фах та освіта (який вищий заклад закінчив, технікум, курси тощо), скільки він там працює, зокрема на цій посаді?

– чи є наказ по суб'єкту господарської діяльності щодо допуску цієї особи до роботи з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами, а також затверджені посадові інструкції, які визначають порядок поводження з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами?

– чи була ознайомлена особа зі своїми посадовими обов'язками, як (усно чи письмово), хто проводив ознайомлення (посада та дата)?

– хто засновник (співзасновник) та керівник суб'єкта господарської діяльності, як давно він працює?

– дата реєстрації суб'єкта господарської діяльності закладу, де зареєстровано, на кого?

– дата отримання дозволу на право здійснення обігу з наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами?

– хто, скільки та коли отримував наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, порядок їх оприбуткування, обліку та подальшої реалізації?

– чи є в наявності відповідні Журнал обліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, коли він заведений, чи пронумерований, прошнурований і завірений підписом керівника та скріплений печаткою медичного закладу?

– хто саме вів який час веде щоденні записи у зазначеному журналі?

– коли, кому відпускалися наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори (повна назва медичних закладів); кількість та дата відпущених засобів?

– за якими рецептами відпускались наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, скільки в день, по якій ціні?

– хто організатор порушення правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, коли з'явилась мета це здійснити?

– як підбиралися співучасники злочину, який розподіл обов'язків між ними (організатори, посібники, підбурювачі) ?

– за чією вказівкою збувались надлишки наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів або здійснювався їх збут без рецептурно?

– як здійснювався процес порушення правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів (механізм оформлення надлишків за документами) ?

– які обставини супроводжували збут, кому, яким чином (оптом чи вроздріб), за яку ціну були збуті?

– чи вівся подвійний облік наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, а також отриманих від їх збуту доходів, хто його вів, де зберігається ця документація?

– хто постачав надлишки наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, на якому транспортному засобі вони привозилися, хто ще знає про це?

– де зберігались надлишки наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів?

– чи учинялися інші порушення встановлених правил виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, відпуску, обліку, перевезення, пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, в чому вони виражались?

3. Інші відомості щодо злочинної діяльності:

– яким чином одержувались гроші від продажу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів?

– які грошові суми виручені від продажу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, куди йшли ці кошти?

– чи велась так звана «чорна» каса, хто її вів, де може вона зберігатись?

– яким чином проводилась конвертація чи «відмивання» коштів, отриманих від продажу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів?

– на які цілі використовувалися отримані кошти?

– яким чином проводився розподіл грошей між учасниками злочину та яка саме частка залишалась підозрюваному?

– хто з представників правоохоронних або державних органів прикривав злочинну діяльність?

– чи були випадки дачі неправомірної вигоди якій-небудь особі для сприяння у вчиненні злочинів, пов'язаних з порушенням встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, якщо так, то кому, у яких сумах?

– які є ще корупційні зв'язки членів угруповання з представниками державних органів, зокрема з правоохоронними?

Наведений приблизний перелік питань, що підлягають з'ясуванню під час допиту підозрюваного у досудовому розслідуванні вказаної категорії кримінального провадження не є вичерпним. Залежно від результатів проведених допитів свідків, висновків експертиз тощо з'ясуванню та уточненню підлягатимуть й інші питання.

Особливістю допиту підозрюваного при здійсненні даного провадження є те, що слідчий має у своєму розпорядженні, як правило, набагато більшу кількість доказів, які він може використати долаючи позицію допитаного на заперечення своєї вини. Основними джерелами доказів, які пред'являються допитуваним у даній категорії кримінальних проваджень, є: а) вилучені предмети (наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори, відповідна документація); б) висновки експертиз, якими підтверджується належність зазначених предметів; в) протоколи допитів свідків і співучасників, які викривають особу в учиненні злочину; г) інші матеріали.

Одержано 05.10. 2017

УДК 343.95

Марія Володимирівна ОБИТОЦЬКА,

курсант 4 курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ХУЛІГАНСТВА, ВЧИНЕНОГО ГРУПОЮ ОСІБ

Огляд місця події при розслідуванні хуліганства, вчиненого групою осіб, є важливою та першочерговою слідчою (розшуковою) дією. Загалом, слідчий огляд – це слідча (розшукова) дія, яка полягає у безпосередньому сприйнятті об'єкта з метою виявлення слідів та інших речових доказів, з'ясування обставин події, а також обставин, що мають значення у справі [4, с. 452].

Законодавець у ч. 1 ст. 237 КПК України визначив, що з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів [5].

А. О. Крикунов, в свою чергу, відмічає, що огляд місця події набуває особливого значення при розслідуванні хуліганських дій, що в будь-якому випадку залишили певні сліди на матеріальних об'єктах: пошкодження телефонів-автоматів, розбиття скла на вікнах та вітринах, глум над пам'ятниками, написання нецензурних написів на парканах та стінах будівель тощо [3, с. 20].

Щодо початкової інформації про хуліганство, вчинене групою осіб, доречно привести позицію І. О. Возгріна, який наголошує на тому, що виїзду на місце події досить часто надходить раптово, звідси, всю підготовку до огляду потрібно проводити в максимально стислі строки, визначаючи, що і як потрібно робити [2, с. 75]. Тобто слідчий повинен бути підготовлений до негайних виїздів на місце події як особисто, так і з технічного та документального забезпечення.

Особисте сприймання уповноваженою особою обстановки місця події і виявлення речових доказів, про що доречно наголошує В. Ю. Шепітька, стає тим вихідним матеріалом, ознайомлення з яким дозволяє відновити суспільно-небезпечну подію та, в деяких випадках, особу злочинця. Специфіка сприйняття відбиття злочину визначає і саму тактику огляду місця події і ті тактичні прийоми (їх системи), які можуть бути використані [8, с. 4].

При розслідуванні хуліганства, вчиненого групою осіб, важливо визначити об'єкти огляду. Адже перед слідчим постає завдання встановити, які предмети, речі, сліди належать до даного злочину і можуть мати доказове значення. На думку А. А. Леві, ці об'єкти окреслюють перебіг вирішення завдань огляду [6, с. 165], основними з яких в досліджуваних кримінальних провадженнях є: встановлення часу вчинення передбачуваного злочину, часу, протягом якого злочинець знаходився на місці події; визначення місця вчинення злочину; встановлення потерпілого, даних, що характеризують його особу; встановлення осіб, які вчинили хуліганство; визначення мотивів і цілей злочину; встановлення способу і знарядь вчинення хуліганства; встановлення предметів, що зникли (які віднесли злочинці);